

Södertörns högskola

Läroartbildningen med interkulturell profil

Utbildningsvetenskap C

Examensarbete 15 poäng

”Lärande möten”

En fallstudie om hur alla involverade parter; elever, vårdnadshavare och pedagoger uppfattar ”Lärande möten - utvecklingssamtal som leds av barn och ungdomar”.

”A meeting of learning”

A case study of how all involved parties; students, custodians, and teachers look upon “A meeting of learning - personal development dialog that is led by children and young people”.

Av; Camilla Lindberg & Carina Wennefjord

Lärarexamen 270 poäng

Examinator: Kenneth Awebro

Handledare: Helena Hill

Hösttermin 2007

Abstract

The purpose of this case study is to see how all the involved parties; students, custodians and teachers look upon "A meeting of learning – personal development dialogue that is led by children and young people", on a school south of Stockholm. Our questions at issue were to see what the students had learned from their personal development dialogue, if the custodians had received all the information they expected to get from a personal development dialogue, and last but not least if all the involved parties; students, custodians and teachers, wanted to continue with this model? We used interviews and paper questionnaires to collect answers to our case study and the questions at issue.

In both the interviews and paper questionnaires we could see that an overwhelming majority had a positive opinion about students leading and "owning" their personal development dialogue, especially the students themselves. In their own comments they express that this experience has been fun, instructive, exciting and that they have developed their skills in; taking their own responsibility, planning, becoming aware of their knowledge and proficiency and what they need to improve, and making presentations about themselves.

A few custodians expressed that they hadn't got all the information they expected from a personal development dialogue, things like more contact and more feedback from the teacher.

Over all 87% wanted to continue with this type of personal development dialogue that is led by children and young people.

Sammanfattning

Syftet med denna fallstudie är att se hur "Lärande möten – utvecklingssamtal som leds av barn och ungdomar" uppfattas av involverade parter; elever, vårdnadshavare och pedagoger, på en skola söder om Stockholm. Våra frågeställningar är; vad tycker eleverna att de lärt sig av att arbeta med sitt utvecklingssamtal? Har vårdnadshavarna fått den information de förväntar sig att få av ett utvecklingssamtal om inte, vad saknas? Vill involverade parter; elever, vårdnadshavare och pedagoger fortsätta med denna utvecklingssamtalsmodell?

Utvecklingssamtalen är obligatoriska sedan 1994 och bygger på ömsesidighet och förtroende. Involverade parter skall inventera gemensamma mål och man ska också klargöra personliga mål. Samtalet har dessutom en kontrollerande funktion, vad har uppnåtts sedan sist, men fokus ska framförallt ligga på framtiden.

I den empiriska delen av vår studie har vi med intervjuer och enkäter ställt frågor om hur modellen "Lärande möten – utvecklingssamtal som leds av barn och ungdomar" uppfattas av berörda parter; elever, vårdnadshavare och pedagoger. I våra svar kan vi se att en överväldigande majoritet har en positiv uppfattning av att eleven leder och äger sitt utvecklingssamtal, inte minst eleven. I deras kommentarer så uttrycker de att detta varit kul, lärande, och spännande. Många vinster redovisas också av pedagogerna, det gäller deras eget arbete men framförallt ser de vinster för eleverna och även för vårdnadshavarna. Några av svaren hos vårdnadshavarna kan ses som särskilt positiva och det gäller bland annat uppfattningen att deras barn i denna modell varit mer delaktiga än i de traditionella utvecklingssamtalen. En kanske än mer viktig fråga som handlar om huruvida deras barn nu förstår vad han/hon kan/har lärt sig, svarar 87% ja på. Det är en hög siffra och även om vi inte vet vad svaret hade varit efter ett traditionellt utvecklingssamtal så är vår känsla positiv, precis som föräldrarnas.

Nyckelord

utvecklingssamtal, elevledda utvecklingssamtal, kunskapsprocess, dialog,

lärande dialog, eleven i centrum

Tack!

Till våra familjer och vänner som har stått ut i ur och skur. Tänk att Ni fortfarande vill umgås med oss trots att vi försummat Er en smula. Nu är vi tillbaka, i förbättrade och klokare versioner.

Bockar och bugar gör vi också för Helena Hill, vår handledare som tog oss ner på jorden samt gav oss goda råd på vägen.

Och så lite inbördes beundran;

Tack Camilla för att du är så klok och alltid är den du är. Ditt tålamod när det gäller detaljer är enastående.

Kram /Carina

Tack Carina för att du är min stöttepelare och trogne följeslayerska. Du är superbra på att sätta ihop texter och en fena på grammatik och rättstavning.

Kram/Camilla

Innehållsförteckning

1.	Inledning	8
1.1.	Syfte och frågetsällning	9
1.2.	Teoretiskt utgångspunkt	10
1.3.	Presentationen av modellen "Lärande Möten"	10
1.4.	Tidigare forskning	11
2.	Litteraturgenomgång	13
2.1.	Utvecklingssamtal	13
2.2	Samtal som utvecklar	14
2.2.1.	Identitet	14
2.2.2.	Förstå, förklara och förändra	15
2.2.3	Duga, behövas och beröras	16
3.	Empiri och metod	17
3.1.	Metod	17
3.2.	Urval	17
3.3.	Intervjuteknik och tillvägagångssätt	17
3.4.	Enkäter och tillvägagångssätt	18
3.5.	Bearbetning av resultat	18
3.6.	Bortfall	19
3.7.	Etiskt övervägande	19
3.8.	Validitet och reliabilitet	19
4.	Resultat	21
4.1.	Inledning av intervjudelen	21
4.1.1.	Intervjuer med pedagogerna	21

4.2.	Inledning av enkätdelen _____	25
4.2.1.	Elevenkäterna _____	25
4.2.2.	Vårdnadshavarenkäter _____	27
5.	Avslutande diskussion _____	30
5.1.1	Kring arbetets gång _____	30
5.1.2	Kring resultatet _____	30
5.2.	Förslag till vidare forskning _____	34
6.	Referenser _____	35
7.	Bilagor _____	37

”Utveckling innebär att tillvaron idag är lättare att förstå och hantera än den var igår.”¹

¹ Ellmin & Josefsson, 1996 s.21

1. Inledning

I detta avsnitt kommer vi att gå igenom uppsatsen syfte och frågeställning samt utgångsteori. Vi kommer även att presentera en modellbeskrivning av "Lärande möten" samt tidigare forskning kring elevledda utvecklingssamtal.

Det blir sällan som man har tänkt sig och när vi nu ska skriva vår uppsats är ämnet helt ändrat i förhållande till det ämne vi bestämt för en lång tid sedan att vi skulle ta oss an. När vi av en händelse fann metoden "Lärande möten – utvecklingssamtal som leds av barn och ungdomar" kunde vi bara inte låta bli att titta närmare på detta. Vi såg omedelbart fördelar med detta sätt att arbeta med utvecklingssamtal på och undrade nu hur andra uppfattade modellen.

Som blivande pedagoger kommer vi att ha utvecklingssamtal och då vill vi att det ska vara ett bra samtal och inte några "ofullständiga möten"² som man genomför för att man ska och därefter gör en bock i kanten på "att-göra-listan". Utvecklingssamtalet ska vara av hög kvalitet och ingenting som hamnar utanför det vanliga arbetet i skolan. Ellmin och Josefsson, forskare och fortbildare i ämnet utvecklingssamtal, hävdar till och med att utvecklingssamtalet ska vara en integrerad del av undervisningen;

"Utvecklingssamtal skall vara något av själva navet i skolans verksamhet."³

En tanke vi har är att förändring är något som vi ständigt lever med i dagens samhälle. Dessa förändringar gör att kravet på samhällsmedborgarna inte är de samma idag som för 50 år sedan. Skolan ska enligt skollagen tillsammans med vårdnadshavarna fostra och utbilda våra barn så att de lever upp till samhällets förväntningar.⁴

Även synen på lärande och kunskap har förändrats under 1900-talet.⁵ Om man studerar styrdokumenterna från Lgr69 via Lgr80 till Lpo94 ser man att olika syn på

² Rosén & Nordgren, 2005 s.8

³ Ellmin & Josefsson, 1996 s.7

⁴ Skollag 1985:1100

⁵ Utbildningsdepartementet, 1992

kunskap och lärande har styrt skolan. Lgr69 utgår från behaviorismen, kunskapen ses som en produkt. I Lgr80 har man en konstruktivistisk syn på lärande, kunskapande är en process. Lpo94 lutar sig mot ett sociokulturellt perspektiv i synen på lärandeprocessen.⁶

Som vi uppfattar det, av samhällsdebatt och i samtal mellan lärare vi mött, har inte dagens utvecklingssamtal förändrats märkbart i förhållande till dess företrädare; kvartssamtalet, trots att det 1994 blev obligatoriskt med utvecklingssamtal med ett tydligt krav på dess upplägg, innehåll och mål. Varför det ser ut så här, ja det kan man fråga sig men vi kan inte ge något svar på detta och det är heller inte vår intention med denna uppsats. Vi har mött en modell av utvecklingssamtal, "Lärande möten", som teoretiskt och i sin vision lever upp till de krav som Lpo94 ställer. Denna modell måste vi titta närmare på för att se om den i praktiken fungerar för elever, vårdnadshavare och pedagoger.

1.1. Syfte och frågeställningar

Vårt syfte är att ta reda på hur elever, vårdnadshavare och pedagoger uppfattar metoden "Lärande möten – utvecklingssamtal som leds av barn och ungdomar", detta ville vi göra i direkt anslutning till det första utvecklingssamtalet.

Frågeställning:

- Vad tycker eleverna att de lärt sig av arbeta med sitt utvecklingssamtal?
- Har vårdnadshavarna fått den information de förväntar sig att få av ett utvecklingssamtal om inte vad saknas?
- Vill involverade parter; elever, vårdnadshavare och pedagoger fortsätta med denna utvecklingssamtalsmodell?

⁶ Sandin- Larsson Marita, 2006

1.2. Teoretisk utgångspunkt

Som teoretisk utgångspunkt har vi av naturliga skäl valt ett sociokulturellt perspektiv. Detta då kunskapssynen i Lpo94 har detta perspektiv och ingen i den svenska skolan kan bortse från detta styrdokument.

Vi väljer att använda oss av Roger Säljö's⁷, professor i pedagogisk psykologi vid Göteborgs universitet, teori kring sociokulturella perspektivet med fokus på kommunikation/interaktion. Han hävdar att kommunikation/interaktion är en grund för mänsklig lärandet och utveckling;

"Det är genom kommunikation som sociokulturella resurser skapas, men det är också genom kommunikation som det förs vidare."⁸

Det är genom kommunikation/interaktion som människan tar del av kunskaper och färdigheter. Genom att ta del av vad andra talar om och hur de föreställer sig världen blir den enskilda människan medveten om vad som är tänkvärt och värdefullt att urskilja ur den mängd iakttagelser som hon ständigt uppfattar.

Vidare har vi som analysverktyg för resultatet av vår undersökning valt att använda oss av, forskarna och fortbildarna i ämnet utvecklingssamtal, Ellmin och Josefsson teori kring det utvecklande samtalet. Denna redogör de för i boken "Utvecklingssamtal i skolan, en levande dialog". Tyngdpunkten hos dem ligger i "det goda mötet" mellan pedagog, elev och vårdnadshavare. De ser utvecklingssamtalet som en skapande dialog och därmed en given del av kunskapsprocessen, vi kommer att redogöra och vidareutveckla detta under kapitlet litteraturgenomgång.

1.3. Modellen - "Lärande möten"

"Lärande möten" är en metod för utvecklingssamtal, med ursprung hos Freinet-skolan Mimer i Uppsala, som innebär att man hjälper barnen/ungdomarna att fokusera på sitt eget lärande. I ett temaarbete på 1-3 veckor förbereder sig klassen på att var och en ska hålla sitt eget utvecklingssamtal med vårdnadshavarna. Vid utvecklingssamtalet pågår 3-4 samtal åt gången i klassrummet och pedagogen/mentorn finns tillgänglig för den som vill ställa frågor. Samtalet är beräknat till cirka 45 minuter och leds av eleven. Detta samtal fokuserar på den

⁷ Säljö, 2000

⁸ Säljö, 2000 s.22

positiva utvecklingen som skett och på framtiden och hur den ska se ut. Problem och dess åtgärder ska inte tas upp här, för detta ska man träffas i ett åtgärdssamtal. Ett åtgärdssamtal ägs av de vuxna till skillnad från utvecklingssamtalet som ägs av den studerande. Eleven bjuder själv in sina vårdnadshavare för att presentera sina kunskaper och färdigheter och för att dela med sig av sina framtidsplaner.

Under temaarbetet diskuteras vad som är viktiga kvaliteter att ta upp i samtalet. Man väljer ut vad man vill visa upp för sina vårdnadshavare och var och en samlar in information från varje lärare som man har i olika ämnen. En tidsplan finns så att eleverna vet vid vilka tidpunkter de har möjlighet att förbereda sig inför sina samtal. Det finns mallar till inbjudan liksom en checklista för hur eleverna ska gå till väga. All information som eleverna samlar in och alla eventuella mallar de behöver samlas i en mapp som de har med sig på sitt möte med vårdnadshavarna och som följer med på alla möten framöver. En kunskapsbank om och för eleven byggs upp.

Eleverna sammanställer ett manus som de kommunicerar med sin mentor. Samtalet övas med klasskamrater i rollspel så att de känner sig väl förberedda inför sitt riktiga samtal. Av klasskamraten får man feedback på sitt samtal.

Under det riktiga utvecklingssamtalet ska pedagogen hålla sig utanför så att samtalet verkligen blir elevens och för att inte riskera att vårdnadshavare vänder sig till mentorn för att ställa frågor och få svar och på så vis skapa ett samtal "ovanför elevens huvud". Samtalet ska protokollföras och den uppgiften kan med fördel överlämnas till vårdnadshavare, det gör att man fördelar ansvaret och eleven kan koncentrera sig på sitt ordförandeskap. När man gått igenom hela dagordningen är det dags för elev, vårdnadshavare och mentor att gemensamt komma överens om de övergripande målen för den studerandes fortsatta utveckling. Dessa mål, tillsammans med ämnesunderlag, bildar den individuella utvecklingsplanen, IUP.⁹

1.4. Tidigare forskning

Det finns hel del forskning angående utvecklingssamtal var av en liten del av dem behandlar elevledda utvecklingssamtal. Av dessa är övervägande beskrivningar av vad ett utvecklingssamtal, lett av elever, är, hur det går till och dess vinster. Vi har inte funnit någon forskning som tar upp eventuella nackdelar.

⁹ Sandin- Larsson Marita, 2006

Liksom många av de skolor som vi funnit och som arbetat med elevledda utvecklingssamtal hänvisar Mimer skolan i Uppsala till det projekt som genomförts vid Paideiaskolorna i USA där man under flera år följt utvecklingsarbeten inom elevledda utvecklingssamtal. Vi har inte funnit något annat projekt som pågått under en längre tid likt detta projekt. De allra flesta skolor vi stött på och som arbetat med liknade projekt är liksom skolan i vår fallstudie i en försöksfas.

Projekt på Paideiaskolorna visar vinster för elever, vårdnadshavare och pedagoger och det har visat sig att involverade parter har en positiv inställning efter genomförda utvecklingssamtal. Dessa vinster redovisar Mimer skolan i följande punkter¹⁰:

- Resultatet visar bl.a. att kommunikationen mellan barn- förälder om skolverksamheten förbättras, även efter samtalet och att kommunikationen mellan skola och hem ökar och förbättras.
- Barnens/ungdomarnas resultat på motsvarigheten till nationella prov och i tester förbättras under projektperioden. De tar ett större ansvar för det egna lärandet och självförtroendet ökar. Deras förmåga att organisera, kommunicera, tänka kritiskt och att leda ökar, liksom deras förmåga till självvärdering och målformulering.
- Föräldrarna anser att de får bättre insyn i lärandet, de känner sig mer avslappnade i situationen och anser att de fått större inflytande och bättre kommunikation med skolan. De tar också en större roll i sitt barns skolutveckling än tidigare, något som också pedagogerna bekräftar.
- Pedagogerna menar att barnen tar större ansvar för det egna lärandet. De menar att utvärdering och målskrivning nu blivit mer effektiva och autentiska och att konferenstiden används mycket mer effektivt. De menar också att de, efter uppbyggnadsfasen, använder mindre arbetstid till detta till förmån för andra arbetsområden.

¹⁰ www.mimer.org 2007-12-27, detta är en sekundärkälla. De studier vi har funnit hänvisar alla till Paideiaskolorna och deras vinster som vi här ovan återger. Då vi inte fann denna information på Paideiaskolornas hemsida valde vi att hämta informationen på Mimerskolans hemsida.

2. Litteraturgenomgång

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för utvecklingssamtalets mål, syfte och innebörd och vikten av samtal/dialog i individens kunskapsutveckling.

2.1. Utvecklingssamtal

År 1994 blev utvecklingssamtalet en obligatorisk del av kontakten mellan hem och skola. Detta uttrycks i Grundskoleförordningen;

”Lärarna ska fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång. Minst en gång varje termin skall läraren, eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas (utvecklingssamtal).¹¹

Utvecklingssamtalets viktigaste syfte och mål är elevens utveckling. En utveckling som handlar om individens potentialer att till fullo kunna utnyttja och utveckla sina resurser, både socialt och kunskapsmässigt.¹² Samtalet ska ge klara besked om elevens studieresultat i förhållande till skolans nationella mål¹³ men framför allt ska fokus ligga på den framtida utvecklingen.

Med hjälp från elevens hem kan skolan skapa de bästa förutsättningar och den bästa miljön för eleven i dess strävan för att bättre nå kunskap och utveckling utifrån sina egna förutsättningar och inte i konkurrens med andra. Det gemensamma ansvaret uttrycks på följande sätt i Lpo94.

”Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång skall skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande.”¹⁴

Utvecklingssamtalet är inte bara ett ansvar utan även en rättighet. Enligt Ellmin och Josefsson ¹⁵ så är utvecklingssamtalet en central del av skolans demokratiseringsprocess. Via dessa samtal får eleven och vårdnadshavaren

¹¹ www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1994:1194 2007-12-27

¹² Ellmin & Josefsson, 1996 s.21

¹³ Ellmin & Josefsson, 1996 s.

¹⁴ Lpo94, 1994 s.14

¹⁵ Ellmin & Josefsson, 1996 s. 9

möjlighet att konkret kunna påverka vad som sker i skolan såsom planering av undervisning, genomförandet av den, uppföljning och utvärdering,

2.2. Samtal som utvecklar

Upplevelsen av tillvaron är individuell och faktorer som anlag, social bakgrund, personlighet, värderingar, erfarenheter och sinnesstämning bestämmer hur vi ser på vår omvärld. Dessa subjektiva upplevelser kan förmedlas till andra och på så sätt delas. Olga Dysthe, professor vid programmet för forskning om lärande och programmet för pedagogik vid universitetet i Bergen, uttrycker detta på följande sätt;

"Vi kan inte skåda in i människors hjärna för att avläsa deras reaktioner, men vi kan ta del av det de uttrycker i ord och fysisk handling."¹⁶

Vi påverkar och utvecklar varandras tänkande när vi samtalar med varandra. Genom att välja att föra en dialog istället för en monolog bidrar detta till att utveckla tänkandet. Samtal mellan individer leder till samtal inom varje individ, tankar. En spiral tar sin början. När tankar växer föds nya frågor och funderingar och förhoppningsvis lust att uttrycka dessa vilket i sin tur bidrar till vidare dialoger, yttre och inre.¹⁷ Spiralen fortsätter att snurra, Säljö gör gällande att hela vår sociala gemenskap bygger på den utvecklande dialogen.

"Lärande kan sägas vara en naturlig och nödvändig aspekt av mänskliga verksamheter, människor har alltid lärt och delat med sig av kunskaper till varandra. Hela vår samvaro bygger på detta. Det helt vardagliga samtalet – vilket man kan hävda är den viktigaste komponenten i vår kunskapsbildning – ger upphov till insikter och kunskaper som individen tar med sig och formar. Kunskapsträdning fungerar således utan att vi är medvetna om det eller ser det som syftet med en aktivitet."¹⁸

2.2.1. Identitet

Varje elev är unik och har sitt specifika sätt att reagera och uppfatta sin tillvaro på. Detta gör att skolan har ett stort ansvar i sitt bemötande av varje elev. Visserligen ska utbildningen inom varje skolform vara likvärdig men det innebär inte att

¹⁶ Dyste, 2003 s.219

¹⁷ Säljö,, 2003

¹⁸ Säljö, 2003 s.47

utbildningen ska utformas lika överallt, i Lpo94 står det i klartext;

”Undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling.”¹⁹

För att stödja eleven i sin utveckling gäller det att möta denne utifrån hans/hennes förutsättningar och behov. Ellmin och Josefsson menar att utifrån det sätt vi bemöts tolkar vi vårt eget värde, vår identitet, vår förmåga och kapacitet.²⁰

Det vi har att förhålla oss till när vi definierar oss själva är alltså det sammanhang som vi ingår i. I detta sammanhang handlar det om att skaffa sig kunskaper och färdigheter, att förstå och agera med.

2.2.2. Förstå, förklara och förändra

Utveckling handlar om individens möjligheter att tillfullo kunna utnyttja och utveckla sina resurser, där språket är en av de viktigaste. Allt ifrån det nyfödda barnets signaler som gråt och joller till den vuxnes ordförråd på kanske mer än 20000 ord är beroende av att det tolkas rätt av omvärlden.²¹ Ordförrådet utvecklas med våra behov och speglar vår kunskapsnivå och våra önskingar m.m.²² Med ord försöker vi skapa begrepp för att förstå, förklara och förändra i socialt samspel och dialog. Detta ger oss möjlighet att tydliggöra, spegla och förändra oss själva, andra människor och världen.

För varje individ gäller det att personligen ta kontroll över sin egen utveckling – att skaffa sig ”kontrollrelevanta” kunskaper och färdigheter som ger mål, mening och ökad livskvalitet till hans/hennes liv. Detta ingår även som ett strävansmål i Lpo94 där det uttryckligen skrivs att skolan skall se till att eleven;

- utvecklar ett allt större ansvar för sina studier och
- utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna.²³

¹⁹ Lpo94, 1994 s.4

²⁰ Ellmin & Josefsson, 1996 s.20-21

²¹ Ellmin & Josefsson, 1996 s.21

²² Ellmin & Josefsson, 1996 s.21

²³ Lpo 94, 1994 s.16

När individen har denna kontroll förminskas vanmakten , han/hon tar kontroll över sitt liv som går att hantera. Eller som Ellmin och Josefsson citerar Brännlund;

"Känslan av vanmakt är den naturliga och undvikliga följderna av en havererad kommunikation och en därmed total havererad behovstillfredsställelse."²⁴

Meningsfullhet gör att vi kan samspela med omvärlden på ett effektivt sätt och att vi kan tänka själva och göra väl övervägda val.²⁵

2.2.3. Duga, behövas och beröras

Tre viktiga utgångspunkter för att ett samtal ska bli utvecklande är att inblandade parter känner att de duger, behövs och berörs.²⁶

Att få vara unik och duga som man är och att inte behöva "rollspela" för andra är viktigt om man ska kunna mötas och utvecklas i dialog med andra. Utgångspunkten bör vara att var och en har tillgång till sina egna kunskaper, erfarenheter, upplevelser och känslor. Ellmin och Josefsson²⁷ poängterar vikten av att ingen intar en maktposition utan att det handlar om att tala och lyssna likväl som att lyssna och tala.

"Kommunikation är att påverka andra men också att vara beredd att låta sig påverkas av andra, att vara öppen, att våga ompröva sina ståndpunkter."²⁸

Lärare, elev och vårdnadshavare behöver varandra för ett gemensamt meningsutbyte. Och om det dessutom ska vara utvecklande och motiverande måste samtalet beröra dem, handla om elevens vardag och dennes utveckling. En koppling Ellmin och Josefsson gör är att;

"Det är motivationen som knyter samman människor med målen, som leder till att man stödjer varandra och ger uppskattning för olika strävanden och målförsök."²⁹

Med mål som är gemensamt formulerade ökar måluppfyllelsen och det i sin tur ger ökad tillfredsställelse som utmynnar i ett ökat självförtroende.

²⁴ Ellmin & Josefsson, 1996 s.22

²⁵ Newton, 2003 s.13-17

²⁶ Ellmin & Josefsson, 1996 s.22

²⁷ Ellmin & Josefsson, 1996. s.22-23

²⁸ Ellmin & Josefsson, 1996 s.22

²⁹ Ellmin & Josefsson, 1996 s.23

3. Empiri och metod

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för det urval och metoder vi har använt oss av för insamling av information till denna studie. Vi kommer även att ta upp; etiskt övervägande, validitet, reliabilitet samt bortfall.

3.1. Metod

Vår utgångspunkt i denna fallstudie var att ta reda på hur alla involverade parter, elever, vårdnadshavare och pedagoger uppfattar processen "Lärande möten". För detta valde vi dels en kvantitativ enkätundersökning för att få reda på vad elever och vårdnadshavare tyckte om utfört elevstyrt utvecklingssamtal. Dels en kvalitativ undersökning där vi intervjuade pedagogerna, eftersom vi som blivande pedagoger har ett stort personligt intresse av att få veta hur pedagogerna resonerade kring "Lärande möten" och vilka för- respektive nackdelar pedagogerna anser att modellen medför.

3.2. Urval

Valet av studieobjekt föll sig naturligt då vi fick kännedom om att denna skola i södra Stockholm skulle göra en förändring vad gäller modellen för utvecklingssamtal. Då vi genast fick godkänt av skolledningen att genomföra studien hos dem och var i kontakt med det arbetslag som låg närmast i tiden till att starta upp med den nya modellen "Lärande möten" gav detta oss möjlighet att följa hela processen. Ett fyra veckors projekt. Våra informanter blev alltså ett arbetslag som består av 70 elever i år 3,4 och 5 samt deras vårdnadshavare och 3 pedagoger.

3.3. Intervjuteknik samt tillvägagångssätt

Vi har valt få berättande/öppna frågor³⁰ för att i minsta möjliga mån styra samtalet. Då vi anser att svaren kräver en viss eftertänksamhet samtidigt som vårt mål inte var att överraska de intervjuade pedagogerna lämnades frågorna ut till dem i förväg så att de kunde förbereda sig och få möjlighet att tänka över sina svar. Det fanns även

³⁰ se bilaga 6

en annan tanke bakom utlämnandet av frågeformuläret nämligen att spara pedagogernas dyrbara tid. Vi tror att intervjutiden blir något kortare på detta sätt. Hela intervjun, som tog ca 30 minuter per pedagog och genomfördes avskilt i arbetslagets modul, spelades in på band så att fokus under samtalet kunde riktas mot pedagogen.

3.4. Enkäter samt tillvägagångssätt

Då vi avser att göra en kvantitativ analys för att besvara våra frågeställningar så var det lämpligt att använda frågor med fasta svarsalternativ³¹ såsom ja/nej/vet ej, Detta dels för att spara tid åt informanterna dels för att göra insamlad data hanterbart för oss. På enkäterna fanns även möjlighet till egna kommentarer kring frågornas innehåll och/eller möjlighet till tillägg³² för att inte begränsa informanten. Då en stor del av våra informanter är omyndiga krävdes ett tillstånd av vårdnadshavare för att vi skulle kunna lämna enkäter till eleverna. Denna tillståndsförfrågan³³ skickades hem med alla elever.

Vi valde att göra två olika enkäter eftersom utformningen av frågorna inte var den samma till de två informantgrupperna, elever och vårdnadshavare, dessutom ligger språket på olika nivå hos vuxna och barn³⁴. I direkt anslutning till avslutat utvecklingssamtal lämnade vi ut enkäterna till informanterna. För att få in så många svar som möjligt såg vi vikten av att vi var närvarande vid alla utvecklingssamtal för att kunna informera om vår studie och om vikten av deras deltagande.

3.5. Bearbetning av resultat

Arbetet med att sammanställa enkäter och intervjuer påbörjades så snart datainsamlingen var avklarad. Enkäterna har sammanställts gruppvis, elever och vårdnadshavare och fråga för fråga. Intervjuerna transkriberades³⁵ så att vi enkelt kunde finna svar på de frågor vi ställt och välja ut den information vi vill ta med i vår uppsats.

³¹ Patel & Davidson, 2003 s.75

³² Patel & Davidson, 2003 .69

³³ se bilaga 1

³⁴ Patel & Davidson, 2003 s.73-74

³⁵ finns i uppsatsförfattarnas ägo

Som vi skrev under kapitlet "Teoretisk utgångspunkt" har vi valt att analysera all insamlad information från våra informanter utifrån Ellmin och Josefsson teorier om samtal som utvecklar. Där begrepp som identitet, förstå, förklara och förändra, duga behövas och beröras, enligt dem måste ingå. Med dessa begrepp i bakhuvudet tog vi oss an insamlad information.

3.6. Bortfall

Ett visst bortfall har uppstått i den kvantitativa delen av studien. Av arbetslagets 70 elever har 58 elever med vårdnadshavare deltagit i utvecklingssamtal och samtliga av dessa har svarat på vår enkätundersökning. Tolv elever har ännu inte genomfört sina utvecklingssamtal av olika anledningar till exempel på grund av sjukdom eller för att tiden inte har passat vårdnadshavaren. De samtal som återstod föll utanför vår tidsram för denna fallstudie.

3.7. Etiskt övervägande

Vi har i denna studie gjort ett par etiska överväganden. Till att börja med bestämde vi oss för att hela vår studie skulle vara konfidentiell. Varken kommun, skola, arbetslag eller informanterna benämns vid namn.

Då vi planerade att ställa frågor till minderåriga visste vi att vi var tvungna att begära tillstånd³⁶ av vårdnadshavare, detta gjorde vi via en förfrågan som skickades hem med eleven.

Eftersom enkäterna fylldes i anonymt fick informanterna lägga ifylld blankett i en plomberad "postlåda" så att man inte kunde härröra blankett till informant. Alla enkäter plockades upp ur "postlådan" när alla informanter lämnat in sina svar. Endast vi (uppsatsförfattarna) har tagit del av enkäterna.

3.8. Validitet och reliabilitet

Vi anser att vår studie har hög validitet, vi har undersökt det vill skulle undersöka.³⁷

³⁶ se bilaga 1

³⁷ Patel & Davidson, 2003 s.99-102

Eftersom de frågor vi ställt via enkäter och intervjuer hjälper informanten att fokusera på det just avslutade utvecklingssamtalet för att slutligen ställa en rak fråga; Vill du fortsätta att ha utvecklingssamtal på det här sättet? Frågan besvaras med ja eller nej, vilket ger ett tydligt svar av om informanten har en positiv eller negativ inställning till modellen.

Vi har försökt att säkra reliabiliteten i denna studie genom att i enkätundersökningen vara noga med vår närvaro i anslutning till alla utvecklingssamtal för att ge tydliga instruktioner och därmed höja svarsfrekvensen. Vi har även gjort tydliga ja/nej/vet ej frågor vilket har gjort dem enkla att besvara.³⁸ Hur informanterna svarar beror naturligtvis på hur de själva mår, vilken tid de har, och i vilken mån de anser att denna enkät är viktig för dem.

I intervjudelen av studien är vi väl medvetna om att det är problematiskt att få en hög reliabilitet då vi som intervjuare omedvetet påverkar informanten med kroppsspråk och inlägg, intervjuareffekten³⁹. Vårt mål var att hålla oss neutrala genom att ge informanten initiativet till att fritt svara på de frågor, som de fått i förhand och som vi inte följde upp med ytterligare frågor. De tre intervjuerna spelades in och har transkriberats så att vi vid behov kan gå tillbaka till källorna⁴⁰. Intervjuernas upplägg var identiska.

Skulle vår studie få samma resultat i ett annat sammanhang och med andra uppsatsskrivare? Vi hoppas det men den mänskliga faktorn är ett faktum.

³⁸ Patel & Davidson, 2003 s.75

³⁹ Patel & Davidson, 2003 s.77-82

⁴⁰ Patel & Davidson, 2003 s.77-82

4. Resultat

I detta avsnitt redovisar vi intervjuer och enkätsvar i löpande text, dessutom redovisar vi svaren på enkäterna i stapeldiagram. Vi inleder med intervjuerna som vi genomfört med tre pedagoger, därefter redovisas elevenkäterna följt av vuxenenkäterna.

4.1. Inledning av intervjudelen

De transkriberade intervjuerna kommer inte att redovisas i sin helhet. Redovisningen är uppdelad efter de frågor vi ställt. Vi har valt att sammanfatta och tydliggöra likheter och skillnader hos informanterna och att styrka detta med valda citat. Vi har valt att kalla informanterna för A, B och C.

4.1.1. Intervju med pedagogerna

Vad tänkte du först när du fick höra talas om "Lärande möten" och att ni skulle jobba enligt den modellen?

Reaktionerna hos våra informanter, A, B och C, var i stort sätt positiva, även om de behövde lite olika lång tid på sig för att smälta den första informationen. Alla hade hört talas om modellen innan rektorn informerade om att skolan skulle testa en ny modell för utvecklingssamtal. A hade fått modellen presenterad i väldigt positiva ordalag av lärarstudenter som mött modellen i en annan kommun men hon säger att; "Jag förstod inte liksom hur de kunde tycka att det där var så väldigt bra. /.../ Jag blev positivt inställd till det för jag tänkte på hur dom hade förmedlat det här till mig dom här tjejnerna. Så därför när jag fick höra att vi skulle jobba med den här så kändes det, javisst..."

För B var informationen odelat positiv. Hon tänkte;

"Jätteintressant!!! Supertänd! Vad som helst men inte det vi hade innan, det var också nytt men inte så bra. /.../ Yes, det är det här som gäller. Hur kan vi komma igång?"

C säger att;

" ... flera av oss var med direkt och sa det här kör vi. Jag och X var där direkt, liksom. De andra har nog kommit lite så där, de har behövt lite mer tid, men det bestämde vi att det här ska vi köra."

Vilka fördelar ser du med modellen?

Våra informanter ser många fördelar med att ha elevstyrda utvecklingssamtal. De ser framförallt att fokus har flyttats till barnet, att man inte pratar om barnet utan att barnet pratar om sig själv med sin vårdnadshavare och att initiativet ligger hos barnet som tar ansvar för sitt eget möte. C säger;

"Att barnen skulle få äga sitt samtal och att, att vara med i processen och bli medvetna på ett helt annat sätt än tidigare. Och det har vi ju sett nu alltså. Det är stor skillnad, faktiskt."

De ser också att det krävs ordentliga förberedelser; planering, organisering och stillhet men att förberedelserna är positiva. Så här säger A;

"Det är den här enskilda kontakten man har med barnet och intervjuerna man har med barnen innan samtalet. Det tycker jag har varit så bra, för det har man ju alltid känt att det finns behov av att ha, men man hoppar över det, man pratar alltid om barnet men inte med barnet. Nu tvingas man till att prata med barnet om dom."

En annan positiv förändring mot det gamla är enligt informanterna tiden, det tar mindre tid av pedagogerna. Dessutom sker samtalen under den ordinarie verksamheten så att vårdnadshavarna får se och uppleva en vanlig skoldag. I ansvaret för sitt möte och sin egen utbildning försvinner också risken för överraskningsmomentet som många barn tidigare upplevt och B säger så här om just det.

"Jag märker att när man frågar eleverna nu: ja, vad är det du vill berätta för dina föräldrar om dig? Det blir väldigt ärligt och om de förr kunde vara oroliga för överraskningsmoment; vad kommer hon att säga eller vad kommer mamma att säga om mig som jag inte är förberedd på. Här har de kontroll, det kommer inte att komma upp något som de inte är förberedda på."

Själva utvecklingssamtalet i "Lärande möten" står högt i kurs hos dessa pedagoger och C uttrycker det så här:

"För själva samtalet i sig, är oslagbart. Och att se alla föräldrar sitta som i en liten bikupa med sitt barn prata så här nära och liksom se ansiktsuttrycken som bara speglar kärlek, intresse och stolthet o så där."

En viktig bit av utvecklingssamtalet är att det ska vara framtidsinriktat att elever, pedagoger och vårdnadshavare ska veta vad man ska/måste jobba med framöver. Varje samtal inom "Lärande möten" modellen avslutas med att en individuell utvecklingsplan görs av elev, vårdnadshavare och pedagog. Om detta säger A följande;

"Många fördelar, det som jag känner nu, nu vet barnet vad det kan man vet vad man kan jobba med; det här som dom har skrivit till nästa gång. Man har som ett arbetsmaterial att utgå från."

Vilka eventuella nackdelar har du funnit med modellen?

Eftersom planering och organisation är viktiga i den här modellen ser våra informanter att en nackdel är om man inte hinner med det så att man inte är ordentligt förberedd. A säger så här;

"Nackdelen är om man inte har förarbetat och grundat samtalet. Man ska va, barnen ska känna sig tryggt och det har vi ju sett här i ett fall blev det inte så bra men då tog pojken hem pärmen och skulle göra om samtalet hemma, med den andre föräldern och sen fick vi skriva en rapport om hur bra det gick hemma."

Tiden som sågs som positiv kan alltså även bli en nackdel och om det säger B;

"Tiden. De sa att fyra veckor var en bra tid men jag kan känna att för mig och Y hade en vecka till varit bra. För att få ihop alla dessa papper som barnen ska ha och för att barnen ska hinna träna ordentligt"

C är inne på att nackdelarna inte finns förutom eventuellt för vårdnadshavarna och hon säger;

"Nej, det finns inte, alltså nackdelar för föräldrar möjligtvis att de måste anpassa sin tid till oss och inte tvärtom."

Vad var din upplevelse av "traditionella" utvecklingssamtal?

Här är upplevelserna och erfarenheterna vitt skilda åt. A:s spontana reaktion var;

"Ja, kära nån, jag vet inte om jag har haft några traditionella utvecklingssamtal, men jag antar det. /.../ Jag har alltid känt att utvecklingssamtal har varit min kraftstation, en motor. Så för mitt arbete med barnen, jag har alltid känt att när vi har utvecklingssamtal så tycker jag att jag har fått så mycket som gör att jag har fått sån lust att jobba med människors barn."

Medans B tyckte att den sista modellen som skolan arbetat med innan "Lärande möten" bestod av pappersexercis och hon säger;

"Nej det gick mer ut på att skriva papper än att ta hand om barnen"

B ser också en tydlig skillnad i ansvarsbiten, även om hon inte tidigare har pratat så mycket utan låtit elever och vårdnadshavarna komma till tals, så har det ändå varit hon som styr samtalet som oftast också tagit mycket mer tid i anspråk än det var tänkt. B fortsätter;

”Och sen så har jag nog tillåtit, jag är inte den som har pratat igenom hela samtalet. Utan det är nog mycket föräldrarna och barnen, därför har jag nog väldigt sällan lyckas hålla någon tid.”

Den modell som skolan genomgående arbetat med det sista året var enligt informanterna tungarbetad och krävde mycket förarbete av pedagogerna, eleverna var knappt delaktiga i den processen och så här säger C om den modellen;

”Och den modellen var utarbetad av pedagoger som jobbar med elever i de äldre åldrarna och som är vana att jobba på det sättet år ut och år in och där man skulle skriva omdömen om varje barn. /.../ Så när vi skulle göra detta då, så först skulle det ske på datorn då och det är ju bra för det går ju, men för mig tog det då att skriva tre, omdömen i tre ämnen till 27 elever, det tog en hel arbetsvecka, det tog 40 timmar.”

Dessutom anser hon inte att barnen var delaktiga i processen och hon uttrycker det så här;

”Och sen har jag ju alltid funkat så att jag har, jag och barnet har haft en diskussion och föräldrarna har fått lyssna och komma med frågor. Så jag har aldrig pratat med föräldern direkt. Men det är ändå på något sätt lite över huvudet på ungarna. I och med att de inte varit med i processen från början.”

Vilka reaktioner har du fått från eleverna och vårdnadshavare?

Här är alla tre pedagoger överens, reaktionerna har varit övervägande positiva även om barnen till en början uttalade en viss oro. B säger om eleverna att;

”Barnens första reaktion; ska vi göra det här men vad ska vi säga? Jag kan väl inte prata, det finns väl ingenting att prata om.”

Någon vårdnadshavare har redan bokat ett traditionellt samtal för att få prata om eventuella problem kring eleven, men det är ju en del av poängen med ”Lärande möten” eftersom det ska vara ett samtal i positiv anda. Detta har A mött;

”Ja bara positiva, någon har bokat ett nytt samtal för att få prata problem. Och, ehh...det är en del av modellen och sedan kommer vi att skriva åtgärdsprogram. Men alla har varit positiva men det är också hur vi lägger fram det, om dom ser att vi trivs, om dom är välkommen hit och så där. Eleverna är väldigt glada över att få bjuda in sina föräldrar.”

4.2. Inledning på enkätdelen

Enkäterna redovisas i två grupper elever och vårdnadshavare. Dessa kommer vi här att diskutera i löpande text och i vissa fall med tillägg av diagram och med citat av informanternas egna kommentarer.

4.2.1 Elevenkäter

Totalt 58 elever har svarat på våra frågor angående "Lärande möten" av dessa var 27 flickor och 31 pojkar. Generellt sett så har eleverna varit positiva i sina svar med över 75% ja på alla frågor, dessutom har kommentarer eleverna själva lämnat varit övervägande i glada och nöjda ordalag. Här följer några exempel;

"Jag tycker att allting var jätte roligt"

"Att det var roligt att ha utvecklingssamtal"

"Det var kul att ha det själv"

"För att det var roligt och spännande"

Men ingen regel utan undantag. På frågan om eleven tycker att han/hon har lärt sig något av att arbeta med sitt utvecklingssamtal svarar 19% nej ⁴¹, det är ett förhållandevis högt negativt tal i denna studie. Och med tanke på att 98.3% ⁴², anser sig nu veta vad de kan och vad de ska träna mer på i alla ämnen blir detta en aning motsägelsefullt. Innebär detta att de inte ser kopplingen mellan kunskaper och deras eget lärande alltså "lära sig att lära"? De 78% ⁴³ som svarat att de tycker att de har lärt sig något genom att arbeta med sitt utvecklingssamtal har å andra sidan gett bland annat följande exempel på nya kunskaper;

"Jag har lärt mig att prata lite mer högt"

"Att lusna på pappa"

"Tänka"

"Att tänka mer på vad jag har lärt mig"

"Man har lärt sig att berätta om vad man har lärt sig"

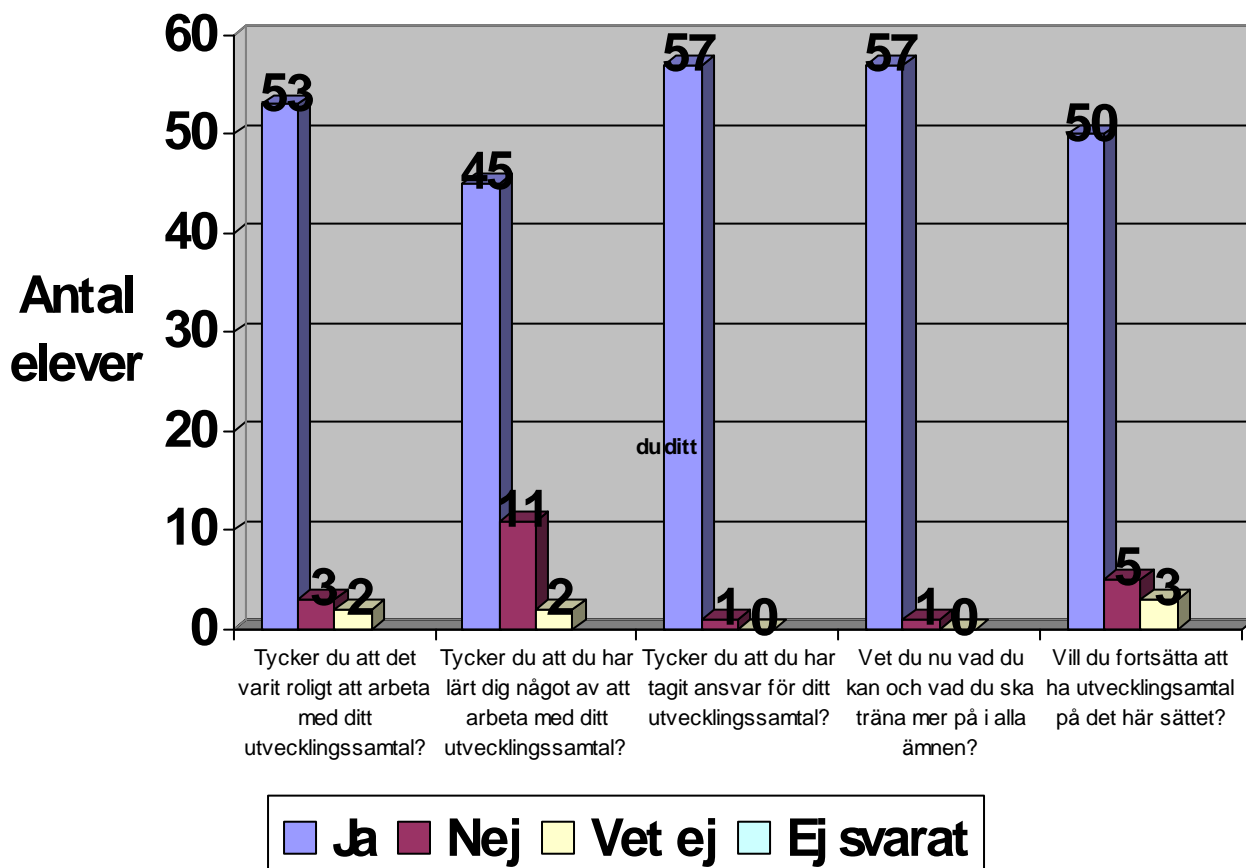
⁴¹ se fig. 1

⁴² se fig.1

⁴³ se fig.1

Differensen mellan de elever som inte ser att de har lärt sig något till de barn som har skrivit kommentarer likt ovanstående är avgrundsdjup. Ligger bristen i synen på vad kunskap är hos dessa elever eller i vår formulering av frågan?

Fig. 1 Elevenkät

I våra enkäter finns inga direkta frågor angående dialog. Trots detta har vi fått många egna kommentarer av eleverna som berör både yttre och inre dialog, dessutom verkar det ha en hög prioritet. För eleverna visar det sig vara viktigt att; få berätta vad man kan och har lärt sig, att föra ett samtal, få föräldrarnas kommentarer m.m Några av dessa kommentarer följer här;

”Jag har lärt mig att berätta om mig”

”Vad mina föräldrar tycker om mig”

”Att håla ett samtal”

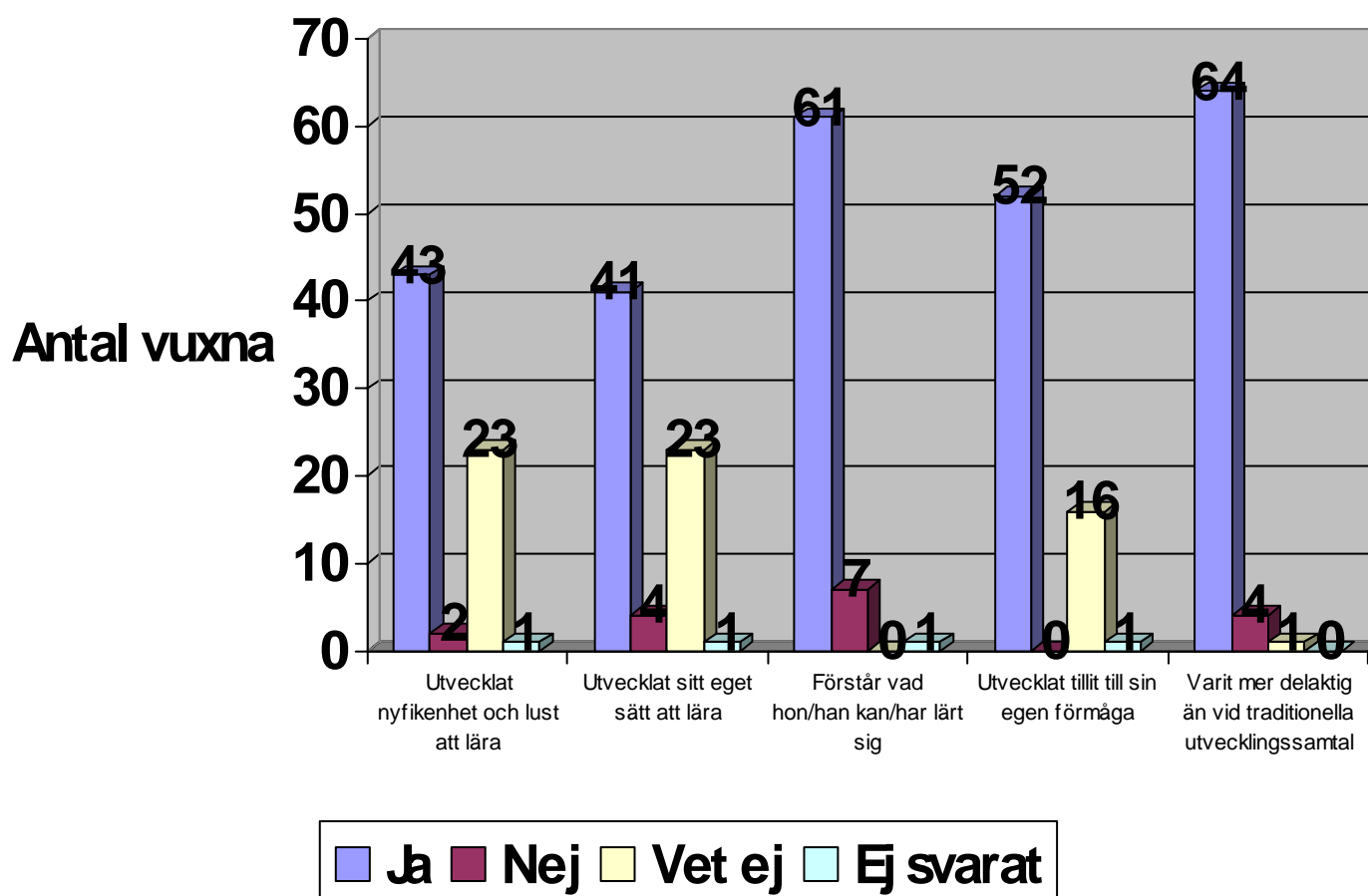
”Jag har lärt mig att prata så att mamma förstår”

”Man har lärt sig att berätta om vad man har lärt sig”

4.2.2. Vårdnadshavarenkäter

Totalt 69 vuxna har svarat på våra frågor angående "Lärande möten" av dessa var 46 kvinnor och 23 män.

Fig. 2 Vuxnenkät del 1

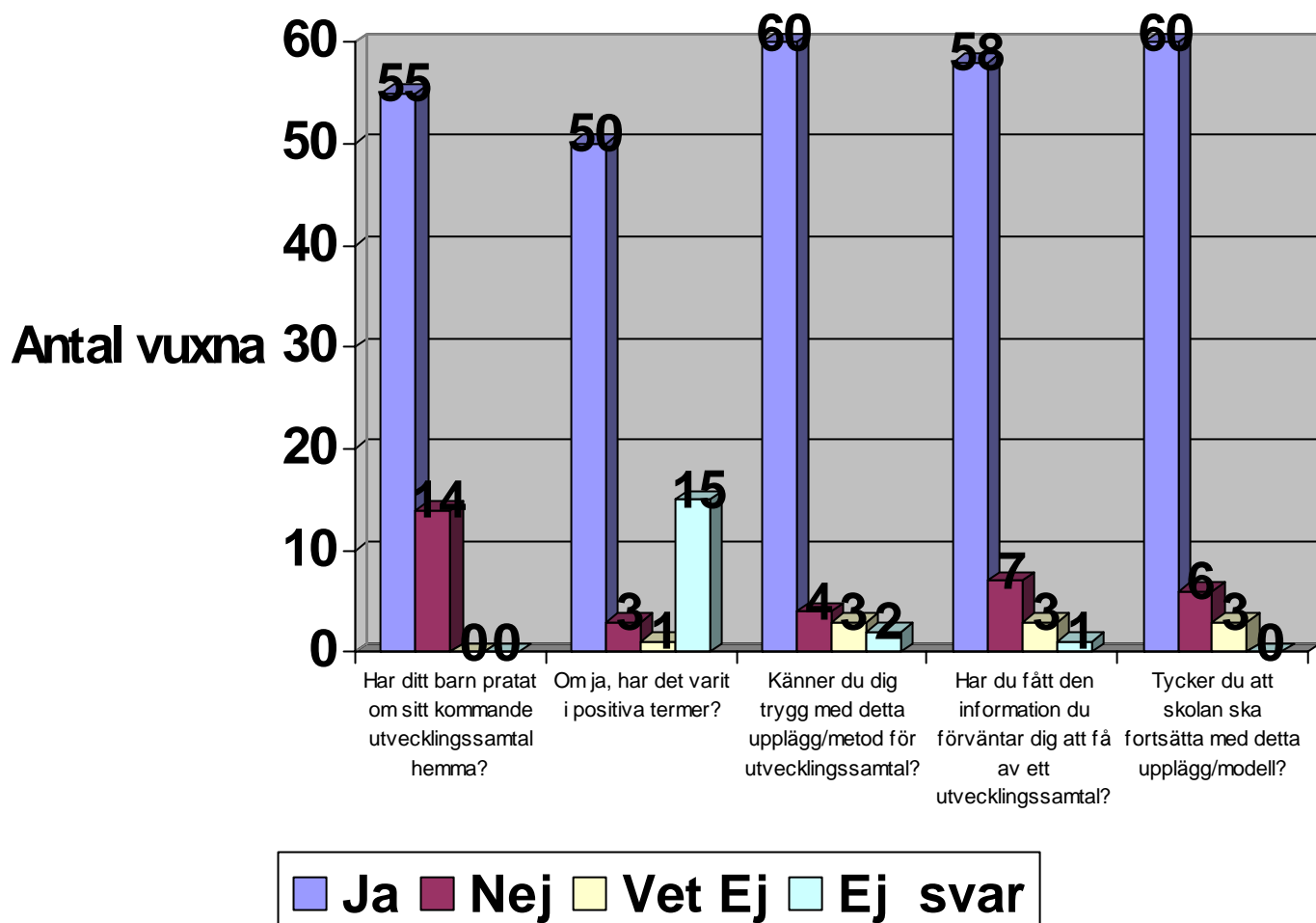
När vi sammanställt svaren finns några frågor där majoriteten varit helt ense och det gäller bland annat en viktig fråga om huruvida deras barn förstår vad han/hon kan/har lärt sig. På denna fråga svarar 87% ja⁴⁴. Detsamma gäller frågan om barnet varit mer delaktig än vid traditionella samtal, här har 91% svarat ja⁴⁵. Generellt kan man säga att svaren är övervägande positiva. Alla frågor har minst 67% av informanternas ja.

⁴⁴ se fig. 2

⁴⁵ se fig. 2

Vad man kan säga är att de första frågorna som handlar om huruvida barnen utvecklat nyfikenhet och lust att lära samt utvecklat sitt eget sätt att lära där har många inte kunnat svara. Det behövs kanske mer tid för att uttala sig klart om just dessa områden.

Fig.3 Vuxnenenkät del 2

Vi ser inte några tydliga tendenser på att kvinnor och mäns svar skiljer sig åt. Däremot finns en klar skillnad i antalet kvinnor respektive män som deltagit vid "Lärande möten", det var dubbelt så många kvinnliga vårdnadshavare i förhållande till de manliga. På, för den här fallstudien, mest relevanta fråga svarar 89%⁴⁶ att de tycker att skolan ska fortsätta med detta upplägg. 7%⁴⁷ anser att skolan inte ska

⁴⁶ se fig. 3

⁴⁷ se fig. 3

fortsätta och 4 %⁴⁸ är osäkra. Men återigen, en överväldigande majoritet gillade modellen och vill fortsätta.

Vi frågade efter information som eventuellt saknades i förhållande till vad vårdnadshavarna förväntar sig att få ut av ett utvecklingssamtal och där framkommer att några vill ha mer feedback från läraren och en fördjupad insikt i hur eleverna ligger till i alla ämnen. Några av kommentarerna följer här⁴⁹;

"Fler ämnen, djupare inblick i kärnämnen"

"Kanske lite mer dialog med pedagogen"

"Att kunna diskutera lärarens kommentarer bl.a."

"Det är svårt att vara kritisk när det är ens barn som håller i samtalet. Känner att detta är en nackdel"

"Struktur, lärares feed-back vill jag skall vara mer omfattande"

"Barnen berättar vad de uppnått men man borde även få information om vad de borde ha uppnått.

Svårt att förstå om barnet är i resp ur fas."

⁴⁸ se fig. 3

⁴⁹ för att se alla kommentarer se bilaga 5

5. Avslutande diskussion

I det här avsnittet kommer vi att resonera och reflektera kring arbetets gång samt genomförda enkäter och intervjuer. Våra personliga ställningstaganden kommer här att visas. Avslutningsvis ger vi förslag till fortsatt forskning.

5.1.1 Kring arbetets gång

Som vi skrev inledningsvis stötte vi av en händelse på en modell för utvecklingssamtal som gjorde oss engagerade och entusiastiska. Denna entusiasm har hållit i sig genom hela arbetet och detta har gjort att arbetet med denna uppsats för oss har varit ett rent nöje. Vi har haft ett gott samarbete dels sinsemellan dels med den skola och det arbetslag som vi studerat. Uppsatsen i sin helhet är ett projekt där vi tillsammans har tagit ett delat ansvar i allt från genomförd undersökning till textförfattande. Viss litteraturgenomgång har skett individuellt men med ständig kontakt.

Detta arbete har varit tidskrävande då vi såg en stor vinning i att närvara vid varje utvecklingssamtalstillfälle. Genom vår närvaro kunde vi tala med vårdnadshavarna och eleverna samt berätta för dem om vår undersökning och vikten av att de fick möjlighet att ge sin syn på utvecklingssamtalsmodellen. Vi är övertygade om att vår närvaro har påverkat svarsfrekvensen positivt. Ett visst bortfall har förekommit vilket till stor del beror på att vi var tvungna, av tidsskäl, att slutföra vår fallstudie trots att några samtal återstod.

5.1.2. Kring resultaten

De faktorer Ellmin och Josefsson⁵⁰ anser vara nödvändiga för att ett samtal ska vara utvecklande har vi haft i bakhuvudet när vi analyserat våra resultat. De är faktorer som identitet, förståelse, att behövas och beröras.

⁵⁰ Ellmin & Josefsson, 1996

- Vad tycker eleverna att de lärt sig av arbeta med sitt utvecklingssamtal?

Hos eleverna, som är eller åtminstone bör vara huvudperson, i utvecklingssamtalet kan vi se en klar koppling till faktorer som identitet, förståelse, behövas och beröras. I sina kommentarer uttrycker de att detta varit kul, lärande och spännande. Vidare uppskattade de också att de fick göra det själv, möjlighet att visa sig mer, prata själva om sig själva och vad de tycker. Detta betyder alltså att eleverna tycker om att presentera sig själva; välja vad de vill visa upp, vad de vill prata om, alltså visa sin identitet. Detta ser vi som ett naturligt mänskligt beteende och behov. Ur detta tolkar vi det som att "Lärande möten" har bidragit till att eleverna fått tillgång till sina egna kunskaper m.m. och risken för obehagliga "överraskningsmoment" elimineras under utvecklingssamtalet. Inventering av sig själv och kontrollen över sitt utvecklingssamtal gör att ingenting som man inte är förberedd på kommer att dyka upp.

Förutom identitetsskapandet ser vi också att eleverna reflekterar över sitt eget lärande, sin egen förståelse. De skriver uttryckligen; att de kan berätta om vad de har gjort och lärt sig, tala om vad de är bra på, vad jag kan och inte kan, tänka mer på vad jag har lärt mig. Vi ser att "Lärande möten" modellen ger eleverna verktyg till att skaffa sig "kontrollrelevanta" kunskaper och färdigheter som ger mål, mening och ökad livskvalitet till deras liv.

I ett samtal krävs det minst två parter. I denna modell då pedagogen får en mer tillbakadragen position blir eleven en självklar, behövd och berörd samtalspartner. Kommentarer som att; *det var kul att få ha det själv, roligt att berätta, roligt att planera, roligt att redovisa "min saga", kul för att jag kunde berätta själv om mig för mamma*, styrker oss i vår övertygelse om att eleverna får, i denna modell, bli den behövda samtalspartnern som krävs för ett utvecklande samtal.

- Har vårdnadshavarna fått den information de förväntar sig att få av ett utvecklingssamtal om inte, vad saknas?

De allra flesta, 84% av vårdnadshavarna ansåg att de fått den information som de förväntar sig av ett utvecklingssamtal.

Några svarar att de inte vet om de saknar något. Ur vår synvinkel känns det som om dessa inte har förstått, insett sin roll som behövd och berörd samtalspartner i detta utvecklingssamtal. En insikt som skolan borde ha förmedlat mer tydligt.

10% av vårdnadshavarna anser att de inte har fått den information de förväntar sig av ett utvecklingssamtal och där framkommer att några vill ha mer feedback från läraren och en fördjupad insikt i hur eleverna ligger till i alla ämnen och vilka mål de ska ha uppnått.

- Vill involverade parter; elever, vårdnadshavare och pedagoger fortsätta med denna utvecklingssamtalsmodell?

86,9% av alla våra informanter vill fortsätta med "Lärande möten" som utvecklingssamtalsmodell.

Hos vårdnadshavarna, som var positivt inställda till modellen, kan vi dock se en viss oro i deras kommentarer för att den kontakt med skolan/pedagogen som man upplevt med traditionella utvecklingssamtal, där pedagogen hade en mer framträdande roll, är hotad. Detta kan ses som en "positiv oro", vårdnadshavarna är måna om en god kontakt med pedagogen. Vilket skolan, enligt oss, bör ta hänsyn till men i ett annat forum.

Endast 8,5 % är helt emot denna modell.

De elever som inte varit nöjda med "Lärande möten" modellen har gett följande kommentarer till frågan om varför de inte ville fortsätta med denna modell; *för att jag inte tyckte det, för att det tog dubbelt så lång tid som det förra, det var så mycket arbete och det var mitt på dagen, för att det är lite svårt, men det var ju kul så här men lättare med det andra.* Vi kan inte av dessa kommentarer ge någon generell anledning till att dessa elever inte vill fortsätta men kanske är det så att när kravet höjs så orkar inte alla ta det ansvar som krävs. Men det kan också vara så att dessa elever inte har lyckats ta till sig informationen om meningen med "Lärande möten", att det faktiskt är en del av kunskapsprocessen. Eller är det så krasst att de inte förstår att de är huvudpersonen som sitter inne med kunskap om sig själv och därmed behövs och borde i allra högst grad vara berörd.

I kommentarer från de vårdnadshavarna som är negativt inställda till en fortsättning av "Lärande möten" finns en osäkerhet/rädsla av att inte få all information om sitt barn. Man kan se att en viss skillnad i tilltron till eleven respektive pedagogen finns, till pedagogens fördel. Ellmin och Josefsson däremot ser inte att den vuxne skulle vara en viktigare och mer behövd samtalspartner än eleven, vi är villiga att instämma

i deras åsikt. Dessutom saknar en del möjlighet att diskutera lärarens ämneskommentarer, de skriftliga kommentarer som pedagogerna lämnat inför utvecklingssamtalet. Vår tolkning av dessa svar och kommentarer är att dessa vårdnadshavare vill ha ett informationssamtal där pedagogen ger sin subjektiva bedömning och syn. Kan det vara så att de inte förstår syftet och innebörden av ett utvecklingssamtal? Detta kan ha olika förklaringar som till exempel kulturella skillnader eller hur man har tolkat och/eller tagit del av informationen från skolan.

Efter intervjuerna med pedagogerna framgick det med all önskad tydlighet att de är positivt inställda och vill fortsätta med "Lärande möten". För dem framstår fördelarna som helt övervägande framför allt för eleven men även för pedagogen och vårdnadshavaren. Viktigast att eleven hamnar i centrum och tar ansvar för sitt eget möte. Dessutom tar det mindre tid av pedagogerna då eleven sköter insamlande av allt material till mötet. Samtalet sker under ordinarie verksamhet vilket ger fördelar både för pedagoger och vårdnadshavare. Utvecklingssamtalet sker på för pedagogen ordinarie arbetstid och vårdnadshavaren får se och uppleva en vanlig skoldag. Tid är dyrbart så även i denna "Lärande möten" modell men pedagogerna menar att med god planering och organisation ser de att detta är en tidsparande process som utvecklar eleverna.

Avslutningsvis kan vi summera vår fallstudie med en övervägande positiv respons från våra informanter, elever, vårdnadshavare och pedagoger. De allra flesta anser att de vill fortsätta med denna modell av elevledda utvecklingssamtal, att de fått den information de förväntat sig och eleverna uttrycker med egna ord att de lärt sig något av sitt utvecklingssamtal.

Vi som blivande pedagoger vill själva genomföra utvecklingssamtal som är värda namnet. Samtalet ska för eleven handla om dennes utveckling både kunskapsmässigt och socialt. I de kommentarer vi fått framförallt av eleverna men även av vårdnadshavare och pedagoger ser vi tecken som styrker det som Ellmin och Josefsson hävdar. Nämligen att ett utvecklande samtal kräver att individen känner att han/hon duger och behövs, att det berör och att det handlar om eleven själv och dennes identitet. Detta gör att vi tror att de som inte vill fortsätta med modellen "Lärande möten" i ett längre perspektiv också kommer att finna fördelar som många redan uppfattar.

Slutligen vill vi återigen gå tillbaka till det citat som vi inleder vår uppsats med;

"Utveckling innebär att tillvaron idag är lättare att förstå och hantera än den var igår"⁵¹

Detta ser vi som en önskvärd tanke hos varje elev som lämnar ett utvecklingssamtal och förhoppningsvis är man något närmare denna önskan med "Lärande möten – utvecklingssamtal som leds av barn och ungdomar.

5.1 Förslag till vidare forskning

Eftersom detta är ett intressant område ur flera aspekter, det handlar om relationer, kunskap/lärande, elevansvar m.m., så finns det en hel del områden att forska vidare kring. I vår studie har vi endast fått subjektiva svar av informanterna. En studie under längre tid skulle kunna ge svar på om eleverna verkligen tar ett större ansvar, lär sig mer och inser vad de kan m.m.

Vi har i denna fallstudie valt att inte titta närmare på om det finns någon skillnad på svaren mellan de två olika könen. Men det skulle kunna vara en intressant infallsvinkel i en annan studie.

Resultatet visar att fler kvinnliga vårdnadshavare har deltagit än manliga under utvecklingssamtalen. Vad är det som gör att männen inte i lika stor utsträckning som kvinnorna deltar i barnens utvecklingssamtal? Är det ett medvetet val? Detta skulle vara intressant att forska vidare om.

⁵¹Ellmin & Josefsson, 1996 s.21

6. Referenser

Dysthe, Olga, 2003. *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur

Ellmin , Roger & Josefsson, Lennart, 1996. *Utvecklingssamtal i skolan. En levande dialog*. Göteborg: Graphic Systems AB

Newton, Douglas P, 2003. *Undervisa för förståelse, Vad det är och hur man gör det*.

Patel, Runa & Davidson, Bo, 2003. *Forskningsmetodikens grunder. Att planer, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur

Strandberg, Leif, 2006. *Vygotskij i praktiken. Bland plughästar och fusklappar*. Finland: WS Bookwell

Säljö, Roger, 2000. *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma

Skrifter:

Rosen, Anette & Nordgren, Linda, 2005. *"Lärare – har du kunskapen? Utvecklingssamtal i skolan – hur de bör utföras och hur lärarna arbetar med utvecklingssamtal i praktiken"* Högskolan Kristianstad

Skolverket, 2001. *Möten för utveckling. Om utvecklingssamtal*. Västervik: AB C O Ekblad & Co

Fritzes, 2006. *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94*. Danagårds grafiska, Ödeshög,

Skolverket, 2001. *Grundskoleförordningen*,

Sandin- Larsson Marita, 2006. *Lärande möten, utvecklingssamtal som leds av barn och ungdomar*. Norrtälje: Affärstryckeriet

Utbildningsdepartementet, 1992. *Skola för bildning. Betänkande av Läroplanskommittén*. Stockholm: Norstedts Tryckeri AB

Hemsidor:

www.mimer.org 2007-12-27

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1994:1194> 2007-12-27

Bilaga 1 – Brev till vårdnadshavare

Hej!

Vi är två lärarstudenter från Södertörns högskola som under vår sista termin skriver ett examensarbete om utvecklingssamtal. Vi är intresserade av den nya modell; "lärande möten - utvecklingssamtal som leds av barn och ungdomar", som Trädgårdsstadsskolan har valt att använda sig av.

För att vi överhuvudtaget ska få reda på vad ni som vårdnadshavare och era barn/ungdomar tycker om denna modell vill vi be er om hjälp. I samband med utvecklingssamtalen önskar vi få lämna ut enkäter, till elever och vårdnadshavare, med korta enkla ja och nej frågor.

Givetvis är era enkätsvar helt konfidentiella och vi kommer inte att namnge vare sig klass, skola eller kommun i vårt examensarbete.

Vi behöver tillstånd av vårdnadshavare för att få lämna frågorna till eleverna och ber er därför att återlämna nedanstående talong oavsett om ni ger oss detta tillstånd eller ej.

Med vänliga och förhoppningsfulla hälsningar/Camilla och Carina

Elevens namn _____

Deltar

Deltar ej

Vårdnadshavare

deltar

Deltar ej

Målsmans underskrift _____

Bilaga 2 – Elevenkät

Elevenkät “Lärande möten – utvecklingssamtal ledda av barn/ungdomar”

Ringa in ditt svar på följande frågor

Jag som svarar på frågorna är pojke flicka

Tycker du att det har varit roligt att jobba med

ditt utvecklingssamtal? Ja Nej

Om du svarat ja på första frågan, vad har varit roligt?.....

.....

Tycker du att du har lärt dig något av att jobba

med ditt utvecklingssamtal? Ja Nej

Om du svarat ja på ovanstående fråga, vad har du lärt dig?.....

Tycker du att du har tagit ansvar för ditt

utvecklingssamtal? (t.ex. skrivit om alla ämnen) Ja Nej

Vet du nu vad du kan och vad du ska träna mer på i

alla ämnen? Ja Nej

Vill du fortsätta att ha utvecklingssamtal på det här sättet?

Ja Nej

Om ja, varför?.....

Om nej, varför inte?.....

Bilaga 3 – Vårdnadshavreenkät

Vuxenenkät "Lärande möten - utvecklingssamtal ledda av barn/ungdomar"

Jag som svarar på frågorna är man kvinna

Ringa in ditt svar på följande frågor

Har detta utvecklingssamtal bidragit till att ditt barn;

-	Utvecklat nyfikenhet och lust att lära?	Ja	Nej	Vet ej
-	Utvecklat sitt eget sätt att lära?	Ja	Nej	Vet ej
-	Förstår vad hon/han kan/har lärt sig	Ja	Nej	Vet ej
-	Utvecklat tillit till sin egen förmåga?	Ja	Nej	Vet ej
-	Varit mer delaktig än vid traditionella
Utvecklingssamtal?	Ja	Nej	Vet ej

Har ditt barn pratat om sitt kommande ut-

vecklingssamtal hemma? Ja Nej

om ja, har det varit i positiva termer Ja Nej

Känner du dig trygg med detta upplägg/metod för
utvecklingssamtal? Ja Nej

Har du fått den information du förväntar dig att
få av ett utvecklingssamtal? Ja Nej

Om nej, vad saknade du?.....

Tycker du att skolan ska fortsätta med detta upplägg/ modell?

Ja Nej

Tack för din hjälp /Camilla och Carina

Bilaga 4 - Kommentarer från elevenkäterna

Tycker du att det har varit roligt att jobba med ditt utvecklingssamtal? Om du svarat ja på första frågan, vad har varit roligt?

- Roligt att läsa
- Att få veta vad föräldern tycker man är bra på
- Att hålla det
- Visa upp mina saker
- Allt
- Att få ha det själv
- Att mamma var glad
- Jöra saga
- Att bireta
- Jag tyckte att det var kul för att jag kunde berätta själv om mig för mamma
- Jag tycker att allting var jätte roligt
- Att man får hålla i det själv
- Planera
- Att berätta lite kanske något hon inte visste
- Allt
- Att redovisa min saga
- Att få berätta vad jag har gjort och lärt mig
- Allt
- Lite allt möjligt
- Att berätta om hur man klarar sig i olika ämnen
- Att berätta ad man jobbar med
- Att kunna styra själv, det tycker jag var roligt
- Att jag får bestämma mer
- Att prata och visa mina saker

- Det var lite jobbigt att prata hela tiden
- När jag fick läsa
- Vet inte
- Allt har varit roligare än förra året
- Man får bestämma
- Att få göra allt själv
- Att visa vad man har gjort
- Att göra arbeten att visa upp
- Att min mamma kom
- Allt
- När man skulle visa sitt diagram
- Att läsa för pappa
- Allt
- Att det går bra i skolan
- Berätta
- Att säga vad man är bra på själv
- Det var kul att ha det själv
- Man har skrivit om saker och fått bra kritik
- Allt
- Alting
- Bereta vad jag tycker
- Att berätta allt om både ämnen och arbeten
- Att visa alla grejer jag har visat upp
- Att inte bara fröken ska prata
- Att mäta och pratat med min mamma

Tycker du att du har lärt dig något av att jobba med ditt utvecklingssamtal? Om du svarat ja på ovanstående fråga, vad har du lärt dig?

- Jag har lärt mig att prata lite mer högt
- Jag har lärt mig att jag kan mycket mer än jag tror
- Jag har lärt mig att berätta om mig
- Vad mina föräldrar tycker om mig
- Att hålla ett samtal
- Att det var roligt att ha utvecklingsamtal
- Att kona det jag pratar om
- Att lusna på pappa
- Jag har lärt mig att prata så att mamma förstår
- Jag har lärt mig att visa mitt arbete
- Att hålla i det själv
- Tänka
- Alltså jag har inte lärt mig precis något nytt
- Planera
- Ta eget ansvar
- Jag vet vad jag kan och inte kan
- Vet inte
- Att förstå mera
- Jag har lärt mig lite olika saker
- Jag har lärt mig att hålla ett möte
- Ansvar
- Att ta mer ansvar och kunna planera
- Att tänka mer på vad jag har lärt mig
- Jag har lärt mig att redovisa saker
- Man har lärt sig att berätta om vad man har lärt sig
- Att kunna redovisa

- Kunna hålla utvecklingssamtal
- Att det är mig det handlar om
- Ta hand om saker
- Att jag inte ska prata med kompisar
- Jag har lärt mig om målen i ämnena
- Att föra ett utvecklingssamtal
- Jag har lärt mig mer om mig själv
- Mycket
- Mina starka sidor
- Att skriva läsa bättre
- Jag har lärt mig att planera och ta ansvar bättre
- Att jag är bra
- Prata
- Att arbeta med olika saker på lektioner
- Att ta hand om mina grejer

Vill du fortsätta att ha utvecklingssamtal på det här sättet?

Om ja, varför

- Det var roligt att läsa
- För att det var roligt att få visa sina saker
- För att det var roligt och spännande
- Jag tycker att det var ett bra sätt
- Det är så kul och lärande för oss
- Jo, för det här var ett bra sätt att ha utvecklingssamtal
- Kul
- För jag gillar att ha
- För att det stämmer mycket bättre när man skriver och berättar själv
- För att det var roligt och jag såg bättre vad jag behövde träna mer på

- Vara själv med föräldrarna
- Det var skönt att prata så här
- Roligt att ta eget ansvar
- För att det var lugnt och skönt och på ett mycket bättre sätt
- Det var kul att få berätta själv
- Det var letare o roligare att få ta ansvaret själv
- För att det har varit kul
- För då får man berätta själv och visa sina saker som man kan
- För att det är jättekul!
- Jag kan styra själv och blir bättre att planera
- För det är roligt när jag får styra över det
- För att det är kul och man har lärt sig mer saker då
- Det e roligt att bereta
- För att det är mycket roligare
- För att det är mycket roligare på det här sättet
- För det är ett bättre sätt
- Man fick göra det själv
- Det var roligt
- För det var roligt att förbereda sig
- För att det är kul att hålla i något själv
- Vet inte
- För att det är bra att öva på det här sättet
- Det var roligt
- Kanske för att visa sig mer
- Lätt
- Lätt
- Det va roligt
- För det är roligt

- Det är roligt att ha så här
- Jag tycker att det här sättet va bättre
- För att det var roligare att prata skelv
- Jag kan säga mer till pappa och mamma om vad jag tycker
- Det var roligt
- Jag tyckte det var bra
- För det var bra att man holer i det själv
- För att det gamla sättet var tråkigare
- Det var roligt
- Det är bättre
- För att det har varit kul
- De är rolit

Om nej, varför inte

- Halva tiden med föräldrarna och halva med fröken
- För att jag inte tyckte det
- För att det tog dubbelt så lång tid som det förra
- Det var så mycket arbete och det var mitt på dagen
- För det är lite svårt
- Men det var ju kul så här men lättare med det andra

Bilaga 5 - Kommentarer från Vuxenekäten

Har du fått den information du förväntar dig att få av ett utvecklingssamtal?

Om nej, vad saknade du?

- Kanske lite mer dialog med pedagogen
- Mkt bra system
- Det kändes som att samtalet mellan mig och mmm avstannade något när ett till barn + mamma kom in i rummet
- Det har tagit för mycket lektionstid i anspråk
- Kanske lit mer diskussion med hans lärare så att kontakten inte bryts
- Mer info om vad som behövs för att bli bättre även i ämnen som går bra
- Fler ämnen, djupare inblick i kärnämnen
- Att kunna diskutera lärarens kommentarer bl.a.
- Var ej med på infomötet angående det här sättet att ha utvecklingssamtal
- Det är svårt att vara kritisk när det är ens barn som håller i samtalet. Känner att detta är en nackdel.
- Det borde finnas både lärar- och elevsamtal
- Jag tror att det blir bättre andra gången.
- Bättre än vad jag trodde man behöver mer tid med läraren. Över förväntan.
- Det krävs även samtal om barnet som bara föräldrar och lärare deltar i (kan vara per telefon)
- Kanske hur läraren uppfattar mer/ om arbetsron i klassrummet har blivit bättre.
- Eftersom mitt barn har vissa svårigheter får man ta ett väldigt stort ansvar som förälder och styra, leda samtalet. Orken hos barnet tog slut när han hade visat det han var stolt över. För barn med svårigheter behövs nog kompletterande samtal av mer traditionell art eller ett samtal med förälder/lärare.
- Saknar återkoppling till tidigare samtal, bör vara med nästa gång

- Mer feedback från läraren
- Jag vill hellre ha en diskussion med min sons lärare för att se vartåt det leder
- Det mest positiva med detta upplägg är att eleverna pratar med lärarna i varje ämne enskilt, så var det inte tidigare
- Struktur, lärares feed-back vill jag skall vara mer omfattande
- Det är viktigt med tydliga omdömen från alla lärarna, annars fungerar detta inte så bra. Här har det fungerat bra!
- Barnen berättar vad de uppnått men man borde även få information om vad de borde ha uppnått. Svårt att förstå om barnet är i resp ur fas.

Bilaga 6 – Intervjufrågor till pedagoger

Vad tänkte du först när du fick höra talas om "Lärande möten" och att ni skulle arbeta enligt den modellen?

Vilka fördelar ser du med modellen?

Vilka eventuella nackdelar har du funnit med modellen?

Vad var din upplevelse av "traditionella" utvecklingssamtal?

Vilka reaktioner har du fått från eleverna och vårdnadshavarna?
